

קדושה מבפנים
כך מדגישה חגית בורר, בתו של מנהל גימנסיה.

המוזכירה
דבורה אלמגור, ה' עובדת כאחת המוזכרות של ראשהעיר טדי קולק.

בלי פשרות
תובעת עו"ד לאה צמל, הפ' לחופשית, אמצעי מניעה והסברה מיני.

הסכים והבטיח שיטפל בעניין. לסלי הייזלטון כותבת ספר: „קודם כל באנגלית, כי אחרת אף אחד לא יתייחס אליה“ היא אומרת, בטון של עולה חדשה שלמדה לדעת כיצד מתנהלים העניינים בישראל.

מדוע אין הן עושות יותר? מדוע אינן הולכות לשעורי-חברה של תלמידי בתי-הספר היסודיים, כדי לנסות לשנות את תודעתם של הילדים, כל עוד ניתן הדבר להיעשות?

לאה: „איראפשר לעשות הכל בבת-אחת. אנחנו לוקחות נושאים נושאים. בינתיים יש לנו ועדה, שבודקת וחוקרת.“

סאני: „רגע אחד, אנחנו לא תנועה פוליטית, אנחנו מחוץ למימסד. אין לנו אמצעים וכסף כדי להשתלט בשלב זה על כל הנושאים. בינתיים אנחנו מנהלות שיחות אישיות, עוסקות כל היום בשיחות על התנועה, מנסות לגייס נשים נוספות. נא לא לשכוח שלא נולדנו פמיניסטיות. היינו צריכות להיאבק בתוכנו כדי להגיע לתודעה הפמיניסטית.“

האין זה מוזר שחברות התנועה הפמיניסטית משתייכות, רובן ככולן, לעילית האקדמאית והחברתית? האין זה מוזר שמרביתן נשות קאריירה, בדרגה כזו ש' כימעט אין קיים קיפוח מיקצועי בינן לבין הגברים? מדוע אין בין חברות ה' נועה אמהות לילדים, מעוטות יכולת?

א א: „אפשר להגיד שרוב הנשים בתנועה הן אקדמאיות. קל מאד להבין מדוע אשה שיש לה רגל אחת בה'לחה, מרגישה שהיא מצוידת בכל אותם דברים המקנים לה שיוויון ויחד עם זאת אין לה את זה.“

„אנחנו יודעות לדבר, אנחנו יודעות לכתוב, אנחנו לא מרימות ידיים מבעיות. לפני חמש שנים ניסינו לעבוד בשכונות-עוני. הייתי באה אל אשה, אם לעשרה ילדים העובדת כמו עבד מהבוקר עד זלילה ללא הפסקה, הרגשתי שאני יורדת אליה כמו אלוהים מהשמים. אבל היא פחדה. נשים רבות הבטיחו שיבואו לאס' פית התנועה, אבל אף אחת לא באה חוץ מאשתו של פנתל שחור, שהרגישה שאפ' שר לשנות משהו. הלכנו אליהן שוב ושוב, אבל הן פוחדות מהבעל.“

חגית: „רוב הנשים חברות התנועה קיבלו חינוך סותר. אשה משכונת-עוני קיבלה חינוך חדי-חלק. אנחנו קיבלנו חינוך משלה. אמרו לנו שאנחנו באמת יכולות להצליח כמו הגברים, ויחד עם זאת אמרו לנו שהאשה היא השניה במעמדה. עזר כנגד הגבר. בעוד שאשה מהקטמונים חונכה כל ימי חייה שהיא צריכה ללדת ילדים, לגדל אותם ולשרת את בעלה. אף אחד לא אמר לה שהיא יכולה להשתוות אל בעלה, או להצליח לפחות כמוהו.“

„אנחנו, שגדלנו בבתים מתקדמים, קרוי-עות מבפנים בגלל הצביעות של החברה.“

לסלי: „בגלל שאנחנו יותר מוצלחות, אנחנו יודעות שאם ננסה, נצליח לשנות. רוב הנשים אומרות: נניח שאתן צודקות, אבל מה אנחנו יכולות לשנות?“

„לא נולדנו פמיניסטיות. היינו צריכות למצוא את התודעה בתוכנו!“

אמרת הפמיניסטית אורלי עופרת: „הבי-עיינה העיקרית היא הדימוי שיש לנשים בתנועה. חושבים שאנחנו נשים מכווערות שאינן מסוגלות למצוא בעל. שיש בינינו הרבה לא-נשואות, שאנחנו תוקפניות, לא מתאימות לתמונה האידיאלית של האשה בעיני הגברים. כשאנחנו מנסות לדבר עם נשים אחרות ולנסות לגייס לתנועה, מס' תבר לנו לא אחת שהן פוחדות מהסטיגמה הזו שהוטבעה בנו. שאמרת: הן לא-נשיות.“

חגית: „אנחנו לא חושבות שיש דבר כזה, נשיות' בטבע הבסיסי הביולוגי. החברה הגברית מוחה על זה שאנחנו חושבות כך, והוציאה את הנשים הפמיניסטיות מהמישק, ובכך היא מגינה על עצמה. נשים החושבות כגברים הן מסוכנות לה. לכן מוטב לומר שהן לא-נשיות, שהן מכווערות, מיסכנות, מחפשות גברים, וכל שאר הדברים המטופשים שנאמרים על חברות התנועה.“

חגית: „אנחנו לא חושבות שיש דבר כזה, נשיות' בטבע הבסיסי הביולוגי. החברה הגברית מוחה על זה שאנחנו חושבות כך, והוציאה את הנשים הפמיניסטיות מהמישק, ובכך היא מגינה על עצמה. נשים החושבות כגברים הן מסוכנות לה. לכן מוטב לומר שהן לא-נשיות, שהן מכווערות, מיסכנות, מחפשות גברים, וכל שאר הדברים המטופשים שנאמרים על חברות התנועה.“

חגית: „אנחנו לא חושבות שיש דבר כזה, נשיות' בטבע הבסיסי הביולוגי. החברה הגברית מוחה על זה שאנחנו חושבות כך, והוציאה את הנשים הפמיניסטיות מהמישק, ובכך היא מגינה על עצמה. נשים החושבות כגברים הן מסוכנות לה. לכן מוטב לומר שהן לא-נשיות, שהן מכווערות, מיסכנות, מחפשות גברים, וכל שאר הדברים המטופשים שנאמרים על חברות התנועה.“

בתו של ידיו
אורלי עופרת, בתו של ראש התנועה הדמוקרטית לשינוי פרופסור ייגאל ידיו, היא אחת החברות הפעילות ביותר בתנועה הפמיניסטית. אורלי טוענת כי המדע אינו מקדש די כסף לפיתוח ולולה למניעת הריון לשימוש הגברים. לדעתה, אמצעי-המניעה הטוב ביותר הוא עיקור הגבר.

כחית. בה'בעת התארגנו בחיפה ובתל-אביב קבוצות פמיניסטיות נוספות.

ס סני הייזלטון, רוקה גבוהה-קומה, הגיעה אל התנועה הפמיניסטית במיסיג'ה עבודתה העיתונאית. לסלי, ילידת אנגליה, הכינה עבור הטייס מגאזין שאותו ייצגה בישראל, כתבה על נשים ישראליות. במיסיג'ה זו נפגשה עם נשות התנועה, וכעבור שיחות אחדות עימיהן הסתבר לה שהיא חושבת ושומעת כמותן.

עופרה קמר, העורכת הגראפית של עיתון התנועה, תודעה, היה בתודעה פמיניסטית משך שנים רבות, אך לא ידעה כיצד להוציא את הדברים מתוכה. היא נראית כסמל התנועה הפמיניסטית כפי שרואה אותה הציבור. לבושה בגדים גבריים, פניה נקיים מאיפור ואינה מתהדרת בגימונים נשיונים. היא הגיעה אל התנועה דרך חברה. גם דבורה אלמגור, בעלת ההופעה הי-מעודנת, הגיעה אל התנועה הפמיניסטית אחרי שחיפשה מקום שבו תוכל למצוא שפה משותפת כדי לפרוק מתוכה את הרגשת הקיפוח כאשה, שאותה נשאה עימה כל השנים.

איש לא יוכל לומר על חגית בורר שאין לה צורך להפגין נגד הפלות כיוון שאיש אינו מוכן להכניס אותה להריון. חגית היא בהחלט מה שנקרא, חתיכה', והיא מאפילה בנתניה על חתיכות אנטי-פמיניסטיות רבות. היא בוגרת החוג לסיפ' רות וללשון עיברית ועובדת למחיינת כמתרגמת. לפני שלוש שנים חזרה מהור' לנד עם רעיונות פמיניסטיים, ומאו שובה חיפשה אחר נשים החושבות כמותה.

אורלי עופרת, בתו של הפרופסור ייגאל ידיו, תלמידת החוג לקומוניקציה באוני-ברסיטה העיברית ומרכזת ארכיון הסרטים במוסד וא'ר'י, תורה מחו'ל לפני חודשים אחדים אחרי שהות של שנה בלונדון, שם התוודעה אל חברות התנועה הפמיניסטיות המקומיות. כששבה ארצה, הסתבר לה כאמצעות חגית בורר, כי קיימת תנועה כזו גם בירושלים. מאז היא פעילה, כששואלים את חברות התנועה הפמיניסטיות

סית מה הן רוצות, קשה להן לענות. הן רוצות הרבה מאד, שהוא בסך-הכל דבר אחד: שיוויון-זכויות מלא לאשה. או, כפי שמגדירה זאת לסלי הייזלטון: „בכו-כל-לי — לגמור פעם אחת ולתמיד עם הקיי-פוח הסוטאלי של האשה בחברה.“

לסלי: „לי מפרעיה הכל. אני מרגישה דכוקה! ואני רוצה שבתנועה שלנו תהיה חברה כל אשה המרגישה שהיא דפוקה בגלל שהיא אשה.“

לאה צמל: „הפלה חופשית, וחינם! מעוגנת-רצופים, חינם! שכר שווה לעבודה שווה, לגיטימיזציה לכל צורת-חיים אפשרית של גבר עם אשה ללא נישואין — אשה עם אשה, גבר עם גבר. הגברת החינוך הימני, אמצעי מניעה לגבר וחינוך לאימיני.“

למה הן מתכוונות באומרן חינוך לאימיני?

חגית: „כשאני פותחת את הטלוויזיה, אני לא רוצה לראות ילדות עם סינר במיטבה כדמות לאמא, וילדים עם פטישים ומסמרים כדמות לאבא.“

אורלי: „ביום-האם קישטו את אחד הגנים בירושלים בתמונות של אמהות עם מטאטאים ושל אבות חזקים שהולכים לצי-בודה. נערך מחקר ביחס ליכולת-השיפוט של הילד, והסתבר שהילדה היא תמיד בכינינית, חלשה קטנה ונוקפת, ואילו הילד הוא חזק, אמיץ וגיבור. נעשתה עבודת אמ. איי. על נושא העבודה, והסתבר שקיי-מים 44 סוגי עבודה לגברים, ורק 15 סוגי עבודה לנשים.“

ה תנועה הפמיניסטית נלחמת, כמו-בן, בהפרדה הזו שבין האשה החלשה השברירית הנוזקת לבין הגבר החזק, המי-סוגל לפתור כל בעייה. חברות התנועה שרו-אפות ליצור מצב שבו בבתיה'ס ובגנייה-ילי-דים יילמדו כי האשה והגבר חד הם. מה הן עושות לשם כך? לא הרבה, כינר-תיים. הן עוסקות בדיבורים יותר מאשר במעשים. הן נפגשו עם שר'החינוך-יהתר-בות אהרון ידליון, והוא, כמו-בן, הקשיב,

ה תנועה הפמיניסטית נלחמת, כמו-בן, בהפרדה הזו שבין האשה החלשה השברירית הנוזקת לבין הגבר החזק, המי-סוגל לפתור כל בעייה. חברות התנועה שרו-אפות ליצור מצב שבו בבתיה'ס ובגנייה-ילי-דים יילמדו כי האשה והגבר חד הם. מה הן עושות לשם כך? לא הרבה, כינר-תיים. הן עוסקות בדיבורים יותר מאשר במעשים. הן נפגשו עם שר'החינוך-יהתר-בות אהרון ידליון, והוא, כמו-בן, הקשיב,